1940 ий
1
ДЕКАБРЬ
№ 105 (718)
Акше 5 ыр.

11-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллаСе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

С. М. Киров— мемнан партийын ик эн преданный эргыже

Куд ий ожно, 1934 ий 1 декабрьыште подлый контрреволюционный троцкистско-зиновьевский-бухаринский бандын предательский кидше дене коммунистический партийын замечательный эргыже, пенгыде да чуткий большевик, пламенный трибун Сергей Миронович Киров йолташ колыш.

Киров йолташ пўтынь шке волгыдо илышыжым калыклан пуэн, коммунизмын пашажлан пуэн. Сибирьыште, Владикавказыште, Астраханьыште, Бакушто, Ленинградыште—подпольный пашаште, граждански войнан фронтлаштыже, азербайджанский, а варажым ленинградский партийный организацийым руководитлыме ийлаште, ВКП(б) ЦК секретарь постышто Сергей Миронович Киров коммунизм знамям кўш нолтен, коммунизм знамя йыр шемер калыкым чумырен толмаште пенгыдын кучедалын, партийын, шемер калыкын тушманже-шамыч ваштареш непримиримо кучедалше лийын кодын.

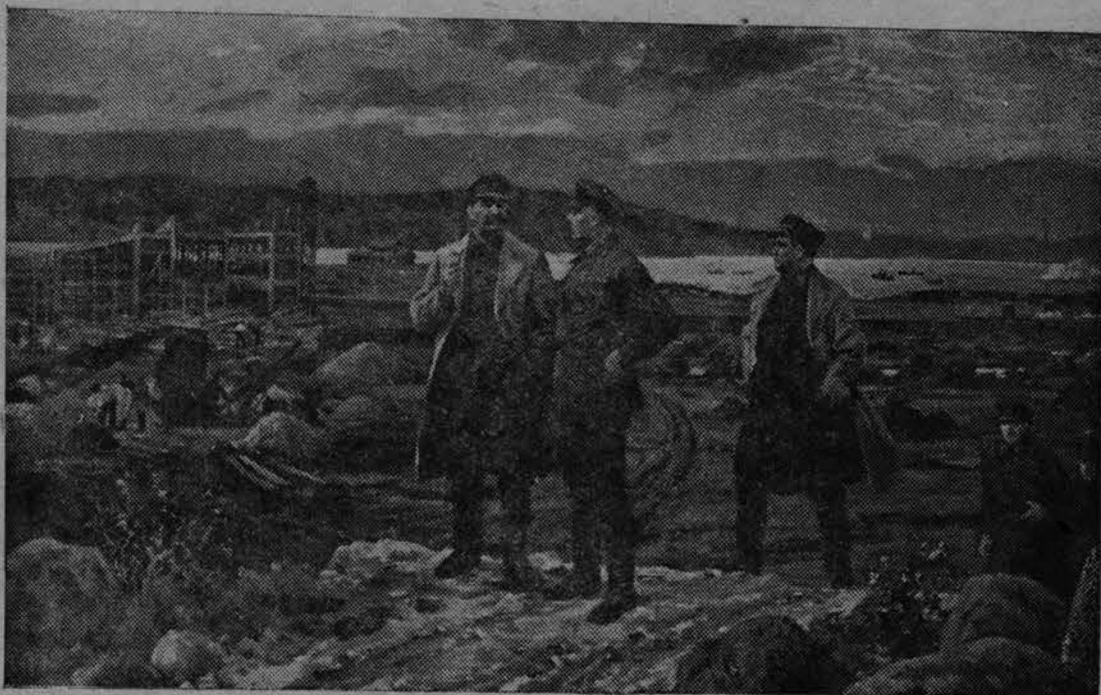
Киров йолташ партийын эрелыкше верч чот кучедалын, партийын пашажлан чот ўшанен. „Чумыр мемнан партийын илышнам,—ойлен Киров йолташ,—туге ышташ кўлеш, чтобы мемнан большевистский куатнам ленинский учеба дене пенгыдемдаш, кушто живой революционный практика марксизм—ленинизм теорий дене ушалтеш. Тунам ме ончыкшым ыштышаш чыла пашаштат мемнан партийын основоположникше Ленинын действительно настоящий последовательже-шамыч, партийын достойный членже-шамыч лийына, кудышт партийын, Ленинын великий пашажын великий продолжательже Сталин йолташын вуйлатыме Центральный Комитетын руководитлымыже дене ончыко пенгыдын каят".

Партийын генеральный линийже, кудым шуктышаш верч Киров йолташ тыге страстно кучедалын, решающий сеңымашым ыштен. С. М. Кировым подло пуштмаш жап деч вара эртыше куд ий пеш поян исторический содержаний дене темалтын. Кокымшо сталинский пятилеткым сеңымаш дене завершитлен, Советский эл кумышо сталинский пятилеткын грандиозный планжым успешно шуктен толеш.

Мемнан элысе да чыла тўнясе шемер-шамычын шўмышт великий скорбь дене, калыкын кум пачаш презренный тушманже-шамыч дек пеш шыде гнев да кугу ненависть дене темыныт. Мемнан партийын руководитлыме советский калык троцкистско-бухаринский контрреволюционный пыжашым разгромитлен.

Великий революционерын, кристально яндар большевикын, пламенный трибун С. М. Кировын волгыдо образше ончыкылык поколенийын шўмыштыжо да шарнымашыштыже кеч кунамат илаш тўналеш. Пўтынь мемнан партий, чыла советский калык А. А. Ждановын мутшо дене ойла:

„Паша, кудын верч Киров кучедалын, мемнан героический шуко миллионан калыкын да великий Сталинын пенгыде кидыштыже улеш".

Снимкыште: И. В. Сталин, К. Е. Ворошилов да С. М. Киров йолташ-шамыч Мурманск оласе ГЭС строительствыште. 1933 ий.

Художник А. М. Любимовын сўретше.

Фото Н. Черных (Фото-клише ТАСС).

ВКП(б) ЦК И. В. СТАЛИН йолташлан СССР СНК В. М. МОЛОТОВ йолташлан

1940 ий 25 ноябрьыште чыла областьлаште, крайлаште да республикылаште Ремесленный, Железнодорожный училищылашке да Фабрично-Заводской Обучений школлашке оласе ден колхозысо молодежым призыватлымаш пытен. Городской, областной, краевой да республиканский Трудовой Резерв Управлений-шамычын увертарымышт почеш Ремесленный, Железнодорожный училищылашке да Фабрично-Заводской Обучений школлашке чылаже 601 тўжем 278 еҥым призыватлыме, тиде шотышто Ремесленный училищылашке—307 тўжем 962 еҥым, Железнодорожный училищлашке—36 тўжем 589 еҥым да Фабрично-Заводской Обучений школлашке—256 тўжем 827 еҥым.

Призыватлымаш оласе ден колхозысо молодежын Ремесленный, Железнодорожный училищылашке да Фабрично-Заводской Обучений школлашке пураш кугун тыршымашыже дене сопровождатлалтын. Призыватлымаш жапыште Ремесленный, Железнодорожный училищылашке да ФЗО школлашке налме нерген йодмаш дене молодежь деч 1 миллион 100 тўжем заявленийым призывной комиссийлашке пуымо.

СССР СНК пелене Трудовой Резерв-шамыч Главный Управленийын начальникше П. МОСКАТОВ.

Комсомолец-шамычын заочный лыжный соревнованийышт

Карело-Финский Союзный республикысе комсомолец-шамыч декабрьыште заочный лыжный соревнованийым эртарашлан Горьковский, Молотовский, Архангельский областьласе комсомолец-шамыч деке открытый письмам возеныт. Соревнованийын условийже: соревноватлымаште первый верым тудо комсомольский организаций налеш, кудо ГТО значоклан нормым сдатлымашке комсомолец-шамычым утларак шупшеш. Соревнований 20 декабрь гыч 1 январь марте эртаралтеш.

Горьковский, Архангельский да Молотовский областьласе комсомольский организаций-шамыч Карело-Финский Союзный республикысе комсомольский организацийын ўжмашыжым приниматлен, кызыт заочный лыжный соревнованийым эртараш виян ямдылалтыт.

Заочный лыжный соревнований мемнан республикыштат эртаралтеш. ВЛКСМ обком да физкультура ден спортын республиканский комитет шукерте огыл районный комсомольский ден физкультурный организацийлаш заочный лыжный соревнованийым эртараш ямдылалтме нерген письмам возеныт. Тиде письма почеш верлаште заочный лыжный соревнованийым эртарашлан ямдылалтмашке чыла комсомолец-шамычым мобилизоватлыман.

ЯЛ ОЗАНЛЫК ВЫСТАВКЫШ ДОСТОЙНЫЙ КАНДИДАТ-ШАМЫЧЫМ ОЙЫРЫМАН

1939 ийыште В. М. Молотов йолташ Всесоюзный ял озанлык выставкым почмыжо годым тыгай пожеланийым каласен:„... республика, край, область да район-шамыч коклаште, колхоз, МТС да совхоз-шамыч коклаште ял озанлык выставкыште участвоватлашлан правам налшаш верч социалистический соревнованийым кузе гынат утларак кумдан шараш кўлеш..."

Советский правительствын главажын пожеланийже колхозник-шамыч коклаште, ял озанлыкын организаторжо ден руководительже-шамыч коклаште кумда откликым муын.

Тений Марийский республикысе 1.848 колхоз-шамыч 1941 ийысе Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлымаш верч соревноватлат. Соревнованийыште ятыр колхоз-шамыч чапле результатым ончыктеныт. „Двигатель революций" колхоз (Йошкар-Олинский район) кажне гектар гыч 147 пудым, орденоносный „Смена" колхоз (Горно-Марийский район) кажне гектар гыч 128 пудым да 300 колхоз кажне гектар гыч 100 пуд пырчан шурным налыныт.

Мемнан республика гыч выставкыште участвоватлыше-шамыч кажне ийын ешаралтыт.

Ронгинский районышто ончыл колхоз, колхозник да тракторист-шамыч дене йодмаш-шамычым оформитлат. Таче кечылан Ронгинский район гыч ял озанлык выставкын группышкыжо 105 йодмаш пурен. Горно-Марийский район гыч 103 йодмаш пурен.

Но республикысе посна район-шамыч выставкылан ямдылалтме шотышто папашам пеш начарын ыштат, тиде район гыч выставкын группышкыжо ик йодмашат пурен огыл. А район мучко папашан чапле опытыштым ончыктышо ончыл колхоз, бригада, звено, колхозник да тракторист-шамыч ятыр улыт. Тыгак Сотнурский, Килемарский районла гыч ик йодмашат пурен огыл.

1941 ийысе Всесоюзный ял озанлык выставкылан сайын ямдылалт шумаште ВЛКСМ райком, первичный комсомольский организаций-шамыч колхоз да районный земельный орган-шамычлан практически полшаш обязан улыт.

86

КИРОВ ИЛЫМЕ КВАРТИРЫШТЕ

...Баку ўмбалне тул ўжара волгалтын. Нугыдо шикш промысел-шамыч ўмбаке шем пылла кечалтын. Нефть йўла! Кидпым ўжмыла кўшкӧ нӧлталше еҥын чурийжым йошкар тул-йолкын волгалтара. Тиде Сергей Миронович Киров, Азербайджанысе коммунистический партий ЦК-н секретарьже. Тудо шкенжын примерже дене нефтяник да пожарник-шамычын талышныше энгек вашталреш кучедалмашке кумылыштым нӧлташлан промыслышке толын.

— Кеч кузе гынат калыкын поянлыкшым арален кодаш! — ўжеш Киров.

Да еҥ-шамыч, шке илышыштым чаманыде, туллан корным авырен, йўлышӧ скважина-шамыч деке пурат.

Калыкын йӧратымыжын, мондаш лийдыме Сергей Мироновичын илышыже гыч тиде волноватлыше эпизод нерген художник Семеновын сўретше рашак ойла. Тиде сўрет, великий Сталинын чапле соратникше С. М. Кировын Бакушто пашам ыштымыж годым 1921 ий гыч 1926 ий марте илыме квартирыште кеча. Кызыт тыште музей.

...Пожарым йӧртеныт. Киров тидын нерген партийын Закавказский краевой комитетшылан телеграмма дене увертарен:

— Газовый фонтаным йӧртымаш капиталист-шамычлан ыштен кертдымаш паша ыле, но бакинский пролетариат тиде подвигым кум кечыште ыштен шуктыш.

Сергей Мироновичын мондаш лийдыме илышыже нерген рашак шарныктарыше музейыште волноватлыде шоген от керт. Киров тыште калыкын пиалжылан илен, пашам ыштен, тыршен. Йӧратен погымо документ-шамыч большевикын волгыдо илышыже нерген ойлат. Пырдыжлаште кечыше снимок, сўрет-шамыч Сережа Костриковын йоча годсо да самырык годсо ийлажым шарныктат. Теве Ленинын книгаже-шамычын оралгыше переплетышт. Сережа Костриков эше самырык улмыжо годымак Ленинын произведенийже-шамыч дене палыме лийын, да нуно революционерын—большевикын пўтынь илышыже мучкылан палым ыштен коденыт, нуно тудын тўрлӧ могыран деятельностьыштыжо кеч кунамат спутник лийыныт.

Пырдыжыште 1912 ий 3 ноябрьыште датироватлыме владикавказский „Терек“ газетын листше кеча. Тыште „С. Киров“ псевдоним дене подписатлыман Костриковын первый статьяже печетлалтын. Тиде „Простота нравов“ вуймутан статьяште Сергей Миронович IV Государственный думым разоблачитла.

Вес комнатышке пурена. Тыште погымо материал-шамыч Кировын гражданский войнан ответственный участкыласе пашаже нерген ойлат. Волевой большевик, у типан замечательный военный руководитель-шамыч кокла гыч иктыже, партийын заданийжым тудо пеш чаплын шукта. Астрахань гыч тудо бакинский пашазе-шамыч дене пеҥгыде кыл кучымашым ышта, тиде кыл кучымаш Сергей Мироновичын илышыжын пытартыш кечыже марте кўрылтын огыл.

Колызо-шамычын баркасешышт Киров Бакушко большевик-шамычым, большевистский литературым колта. Тудын йодмыжо почеш бакинский нефтяник-шамыч тыгай пуш-шамыч денак Йошкар Армийлан Астраханьышке советский машина-шамычлан горючийым нелегально колтат.

... 1920 ий 28 апрельысе исторический кече. Баку станцийыште первый йошкар бронепоезд шога. Тудын ўмбалныже Орджоникидзе, Киров, Микоян. Нуно утарыме нефть олашке эн первый пуреныт. Киров йолташ тиде знаменательный кече нерген ойлен:

— Йолташ-шамыч! Кече лекмаш велысе эл-шамыч деке наҥгайше омса-шамыч воктен 27 апрельыште лач пелийўдым событий лие, кудын деч шўйын пытыше буржуазный капиталистический тўням системыже у ударым да у сеҥымашым чытен. Тиде событий тушто улеш: беко-ханский иго йўмалне ындыралтше Азербайджан великий советский эл дене—пашазе-кресаньык Россий дене—иктыш ушныш...

Тиде кече деч вара вашке Азербайджанысе большевик-шамыч (1921 ий июльышто) Сергей Мироновичым шкеныштын руководительыштлан сайлат. Кировын тиде постышто вич ий ыштымыже годым чылт чудеса-шамыч ышталтыныт. Тудын вуйлатымыже дене нефтяной промышленность восстанавливатлалтын веле огыл, но чылтак угыч пужен ышталтын. Кид дене пролымашым механический вашталтен, да нефть лукмо чыла процессат механизироватлалтын. Сергей Мироновичын инициативыж дене Бяби-Эйбатский бухтым урымаште кугу паша ышталтын. Тудын пувдашыже гыч, кызыт Азербайджанын ик эн утларак поян нефтепромыселже лийше, у нефтяной промысел кушкеш.

Сергей Миронович, пашазе-шамычын погынымаштышт чўчкыдынак выступатлымыж годым, нефтяник-шамычым кажне килограмм нефть верч самоотверженно кучедалаш, эллан кузэ гынат горючийым шукырак лукташ ўжеш.

— Мемнан нефтына кажне пудшо, вообще ойлымаште, нефть дене велэ огыл ўпша, — тудо эше большевизм дене, пролетарский диктатурын чоткыдылыкшо да пеҥгыдылыкше дене ўпша, — ойлен Киров.

Сергей Мироновичын нине мутшо-шамычым бакинский нефтяник-шамыч нигунамат огыт мондо да кажне ийын шкеныштын производственный сеҥымашыштым кугемдат.

Вес комната — кабинет, тыште Киров пашам ыштен. Теве ужар сукно дене леведме письменный ўстелже, кресложе. Вашторешыже—книга оптымо шкаф, ӧрдыштӧ сонарзын ўзгарыштым оптымо изи гына шкаф. Теве Кировын гардеробшо. Вурс тўсан костюм, фуражка, волгыдо кўрен плащ. Тудын ўмбалныже шем тамга-шамыч. Тиде нефть. Тиде плащ промысел-шамыч гыч тока гына савырнен толшо Кировын ваче ўмбачше налмыла велэ чучеш.

Тиде кабинетыште чылажат замечательный большевик нерген шарныкта. Книжный шкафыште Кировын илышыжын постоянный спутникше-шамыч — Марксын, Энгельсын, Ленинын, Сталинын книгашт. Туштак комсомол нерген икмыняр брошюра-шамыч, шуко палым ыштыман блокнот-шамыч. Кабинетыште „Бакинский рабочий“, „Заря Востока“ газета-шамычын тошто номерышт улыт. Тушто бакинский нефтяник-шамыч, Сергей Мироновичым Ленинградышке паша ышташ назначитлыме почеш, ленинградский коммунист-шамычлан письмам возат. Письмаште бакинец-шамычын шке йӧратымыштлан ыштыме шокшо дружеский ужатымаш нерген ойлалтеш.

Квартирысе пытартыш комната—Кировын библиотекыже. Тыште Сергей Миронович ятыр жап книга-шамычым лудын шинчен. Тыште тудо пашазе-шамыч дене, партийный активист-шамыч дене кутырен, нунылан книга, тунеммаш, большевизмын историйже дене овладеватлымаш деке йӧратымашым прививатлен... Кызыт тиде комнатыште траурный знамя, сўрет-шамыч, нуно 1934 ий 1 декабрьысе шучко кечым шарныктат. Тиде кечын, троцкистско-бухаринский банда колтымо шакше убийца калыкын алал кумылжо дене йӧратымыжым, шкенжын шўмжым, разумжым калыклан пушо Кировым пуштын. Зверьланыше убийца-шамыч деке—троцкист, зиновьевец, бухаринец-шамыч деке ненавистьшўмым иша...

Музейым почмылан вашке кок ий шуэш. Тиде жапыште тыште Советский Союзын пеш шуко тўрлӧ олаже да яллаже гыч экскурсант-шамыч лиеденыт.

Бакинский квартира-музейыште рашончыктымо Кировын образше мемнан молодежым калыкын пиалже верч кучедалаш, тушман деке, шке чурийжым кеч кузе вашталташ тӧчышӧ тушман деке беспощадный лияш ўжеш.

П. Гельбах.

Баку.

С. М. КИРОВ ВКП(б)-ын 17-шэ с'ездыштыже.

С. М. Кировын речьше ден докладше-шамыч гыч

„...Международный пашазе движенийлан Маркс, Энгельс, Ленин ден Сталин могай куатле оружийым пуэныт, тидым ме эше сайрак, эше рашырак умылышаш улына. Марксизм-ленинизм — тиде действительно настоящий да единственный наука, кудо шемер-шамычым шкенжын тушманже-шамычым сеҥаш туныкта. Тудым овладетлыде, мировой революцийым победно ышташ ок лий. Но ме вет тендан дене тудо партийыште кушкынна да воспитыватлалтынна, кудо кызыт Коммунистический Интернационалын руководящий вийже улеш, кудым ленинец-шамыч гыч величайший — Сталин йолташ руководитла, ме уло тўняште коммунизмын сеҥымашышкыже шуашлан марксизм-ленинизм теорийым кучылт кертына“ (1934 ий 10 октябрьыште ВКП(б) Ленинградский областной ден городской комитет-шамычын пленумыштышт речь гыч).

* * *

„Мемнан пеш кугу партийный организмын чыла звенолашкыже, мемнан пеш кугу советский аппаратын чыла звенолашкыже ленинизмын принципше-шамычым мыняр пеҥгыдынрак, мыняр кумданрак пуртен шогаш тўҥалына, социализмын позицийже-шамычым пеҥгыдемдыме да кумдангдыме шотышто мемнан движенийна ончык тунар пеҥгыдын, тунар ўшанлын кая“ (1931 ий 12 декабрьыште 1 Ленинградский городской партконференцийыште доклад гыч).

* * *

„Таче огыл гын, эрла Европысо, Америкысе, Ближний ден Дальний Востокысо чыла пашазе-шамыч йӧршынланак умлат, что мемнан великий Советский Союз—шемер-шамычын единственный отечествыже, что тиде человечествын ала гунамсе мечтаж гай мотор, социальный утопий огыл, а практикыште, реальный илышыште социализмым ыштыше эл. Да чыла тиде пеш кугу социалистический стройка, мланде валын ик кудымшо ужашешыже нӧлталалтше чыла тиде гигантский организм лач тудлан тыгай кугу, тыгай пеҥгыде, тудлан тудо чыла мемнан тушманна-шамычлан тыгай пудырташ лийдыме вийым представлятла, что чумыр мемнан пашана, чумыр мемнан стройкына прочный да йӧршынак незыблемый стальной оправыште улеш, кудо мемнан великий Ленинский Коммунистический партий маналтеш“ (1932 ий 8 октябрьыште ВКП(б) ЦК-н сентябрьский пленумын итогшо-шамыч нерген доклад гыч).

ЯЛ ОЗАНЛЫКЫМ ОНЧЫКЫЖАТ ПЕҤГЫДЕМДЫШАШ ВЕРЧ

Кажне колхозышто правильный севооборотым ышташ

Сталин йолташ ВПК(б) XVIII с'ездыште ыштыме отчетный докладыштыже севооборот нерген тыге каласен: „Мемнан дене чыла культура шотыштат да эн

ончычак—кормовой, технический ден огороднобахчевой культура-шамыч линий дене ӱдымӧ площадь кушкын.

Тиде значит, мемнан земледелий утларак квалифицированный да продуктивный лийын шога, а правильный севооборотым пуртымаш шке йӱмаланже реальный почвым налеш."

Колхозлаште правильный севооборотым шуктен толмаш—почвым утларак плодородныйым ышта, шурно лектышым нӧлталаш да кушкын шогышо социалистический животноводствылан пеҥгыде кормовой базым создаватла. Правильный севооборотым шуктымаш паша дене эн ондак агроном-шамыч заниматлышаш улыт. А агроном-шамычын задачышт—социалистический земледелийыште большевистский порядокым ышташ.

Тений, мемнан Ронгинский районышто план почеш 66 колхозлаште земле устройствым эртарыман ыле, а мыланем 26 колхозышто эртараш вереште. Тиде пашам тыгерак ыштен толынам: эн ондак, колхозыш миймек, активым шке йырем чумыренам, колхозын чыла угодийжым натура дене сайын пелен налаш тыршенам. Мый чыла данныйым налмеке, агроосновныйым составитлевам. Государственный план почеш кажне культурылан кунар площадь кӱлмым шотленам. Олык укеан колхозлаште тӱҥ пасусо севооборот деч посна кормовой севооборотым пуртымо. Колхозник-шамычын келшымышт да шотлен лукмо почеш севооборотышто культура чередоватлымашым установитлыме. Южо колхозлаште пасусо севооборорот деч посна луговой, лугово-пастбищный, овощной севооборотым установитлыме.

„Передовик" колхозышто тӱҥ шотышто 9" пасуан севооборотым ыштыме, тиддеч посна шым пасуан кормовой, овощной да луго-во-пастбищный севооборотым пуртымо. Ондакше тиде колхозышто севооборот шотышто нимогай шотым муаш ок лий ыле. Тений чыла культурымат севооборот почеш ӱдымӧ.

Севооборотым пуртымаш планым эртарен теменам.

Мемнан ончыкылык задачына: установитлыме севооборот-шамычын вончымашым эреак контролироватлаш. Тиде сеҥгымаш-шамычеш шогалман огыл, шушаш ийыште районысо кажне колхозлаште правильный севооборотым ыштен шуктыман. Районысо комсомольский организаций-шамыч правильный севооборотым пуртымаште кугун полшышаш улыт. Земледелийыште большевистский порядок верч кучедалына гын веле, зерновой проблемым успешно разрешитлен, кажне ийын 8 миллиард пуд киндым налын кертына.

К. Мошкина,
Ронгинский райзон агрономжо, комсомолка.

ШОШО АГАМ УСПЕШНО ЗАВЕРШИТЛЕНА

Шошо агам успешно да кӱчык жапыште завершитлымаш—тудлан шке жапыште ямдылалт шумаш деч ятыр зависитла. Сад-

лан ме шошо агалан большевистски ямдылалташ тӱҥалынна. Район мучко чыла культура денат урлыкашым тӱрыс ямдылыме. Посна колхозлаште урлыкашым сортироватлаш, ял озанлык машинам да инвентарьым ремонтироватлаш тӱҥалме. Тиде пашаште комсомольский организаций-шамыч активно участвоватлат.

„Новая жизнь" колхозышто тырма ден сеялка-шамычым тӱрыс ремонтироватлыме. Тиде кечылаште урлыкашым сортироватлен пытарат. Комсомолка Свинина йолташ сортироватлымаште пашам сайын организоватлен.

Тыгак „Серп и молот", „Новая деревня", „Восток" да тулеч моло колхозлаштат шошо агалан вияҥ ямдылалтыт. „Серп и молот" колхозын членже комсомолец Соколов йолташ инвентарьым ремонтироватлымаште активно участвоватла.

Кызыт мемнан район шошо агалан ямдылалтмаште республикыште ик ончыл верым налын шога. Тиде первенство верч ончыкшат ме уло вийна дене кучедалына да шошо агам успешно завершитлымашке чыла вийым мобилизоватлена.

А. Алатырев,
Куженерский райзон вуйлатышыже.

АКТИВНО ПОЛШАТ

Партий ден правительство общественный животноводствым развиватлымашке кугу вниманийым ойырат. ВКП(б) ЦК ден СССР Совнаркомын „Общественный колхозный животноводствым развиватлыме нерген" пунчалышт деч вара Косолаповский районысо партийный ден советский организаций да колхоз шамыч животноводствым развиватлымашке вниманийым утларак ойыраш тӱҥалыныт. Животноводствым развиватлыме планым темен толмаште районысо комсомольский организаций - шамыч кугу полышым пуат. Садлан мый икмыняр факт-шамыч дене посна комсомолец-шамычын чапле паша опытыштым ончыктынем.

„Перелом" колхозын членже комсомолец Кочергин йолташ фермым вуйлата. Тудо социалистический соревнованийыш ушнен, сӧсна-шамычым сайын ончышаш верч, фермын планжым темышаш верч, деловой сӧсна иге-шамычым ситышын налшаш верч тырша, свинарка - шамыч коклаште умылтарымаш пашам эреак ышта. Тиде фермым районышто эн ончыч комплектоватлен шуктымо. Тений СТФ-ыште 226 сӧсна игым ончен куштымо (тиде 98 процентым составитла). Посна свинарка-шамыч фермыште пашам сайын ыштат. Свинарка Мошковцева йолташ сӧсна-шамычым сай ончышаш верч, шуко сӧсна игым налшаш верч кучедалеш. Тудо кажне ава сӧсна деч 16,3 деловой сӧсна игым, а кок ава сӧсна деч 23 сӧсна иге гыч налын. Чылаже тиде колхозышто 6 ферма уло.

„Товарищ", „Звезда" колхоз-шамыч пеленсе комсомольский организацийласе комсомолец - шамычат ферма-шамычым комплектоватлымаште активно полшат. Комсомолец Мельников йолташ колхозный погынымашеш шкенжын ак уто шорыкшым колхозлан первый ужалыш. Тудын примерже почеш моло колхозник-шамычат ужалыт. Тыге ыштыме дене колхозлаште ферма-шамычым тӱрыс комплектоватлен шуктымо.

Животноводствым развиватлыме планым темышаш верч кучедалмаште тӱрлӧ мерым ыштен толмылан кӧра район мучко тӱкан шолдра вольык дене планым—100,1 процентлан, сӧсна дене — 104 процентлан да шорык дене — 158 процентлан темыме. Тиде задачым шуктымаште посна комсомольский организаций-шамыч кугун полшышт.

П. И. Николаев,
Косолаповский райзон зоотехникше.

СТАХАНОВСКИЙ ШКОЛА ДЕН АГРОКРУЖОКЫН ЗНАЧЕНИЙЫШТ

Стопудовик - шамычын движенийыштым шарымаште Куженерский районысо колхозник-шамыч инициатор лийыныт. Нуно шке ончыланышт кажне гектар гыч шӱдӧ пуд пырчан шурным налаш задачым шынденыт. Тиде почетный задачым районысо 60 колхоз утла честь дене шуктен. Кузерак тыгай кӱкшӧ урожайым налме? Кӱкшӧ лектышан урожайым ял озанлыкын ончыл енгже-шамыч шочыктеныт.

Колхозный кадрым туныктымаш, стахановский звено-шамычым организоватлымаш, колхозышто кугу значенийым иметла. Кодшо телым агротехникым тунеме кружокым, стахановский школа-шамычым районысо ятыр колхозлаште организоватлыме ыле. Кызыт колхозлаште 20 стахановский школа да 15 агрокружок пашам ыштат, колхозник-шамыч занятийыш куанен коштыт.

„Муравей" колхозын председательже комсомолец Элтеров йолташ колхозышто стахановский школым да агрокружокым организоватлен, занятийым Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлыше Лебедев йолташ план почеш эреак эртара.

„Красный пролетарий" колхоз ятыр ий годым районышто шеҥгелан кодшо колхоз ыле. Тений колхозник-шамыч коклаште агротехникым тунеммашым да ял озанлык пашан ончыл енже-шамычын чапле опытышт нерген умылтарымашым сайын организоватлымылан, трудым правильно организоватлымылан кӧра колхозым ончыл радамышке лукмо.

Тений „Восход" колхозын колхозникше, стопудовик шамыч движенийын инициаторжо Липатников йолташ 300 пуд киндым, 250 пуд паренгым да 1.300 теҥге оксам ыштен налын.

Мемнан задачына: кажне колхозлаште стахановский школым да агрокружокым организоватлаш, а комсомольский организаций-шамыч тиде пашаште инициатор лийшаш улыт.

М. Кокорин,
Куженерский райзон главный агрономжо.

Удобренийым кызытак ямдылаш тӱҥалман

Сталинский 8 миллиард пуд киндым налшаш верч кучедалмаште моло агромероприятий-шамыч дене пырля удобрений ик тӱҥ верым налын шога.

Мемнан районысо колхоз-шамыч таче кечылан 80 тонн минеральный удобренийым да 350 тонн торфым шупшыктеныт. Посна колхоз-шамыч удобренийым ямдылымаште сай примерым ончыктат.

Орденоносный „Смена" колхозын правленийже минеральный удобренийым тӱрыс ямдылен, кукшо верыште арала. Кажне колхозник - шамычлан терысым погаш планым пуэн, а тиде планым темаш кажне колхозник-шамыч тыршат. Эше тидым каласаш кӱлеш, „Смена" колхоз кок агромероприятийым икана ыштен толеш. Тудо лумым кучен кодашлан торфым пасушко шыжымак луктын орален-орален кода. Тиде колхоз пасум кеҥежым веле огыл, а телымат шемым куча.

Мыйын тыгай каҥаш—агротехнический мероприятий-шамычым чын кучылташ да кажне колхозникын вниманийжым агроправилым тичмашын шуктен толмашке виктараш. Тунам ме нигунамсе деч кӱкшӧ урожайым налына.

А. Фирсов,
Горно-Марийский райзон главный агрономжо.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Англо-германский война

Германский увертарымаш-шамыч

Берлин, 29 ноябрь. (ТАСС). Германский информационный бюро германский армий верховный командованийын тыгай сводкыжым увертара: „Германский эсминец-шамыч Ла-Маншын запад велже гоч английский сер дек пураш тӧченыт. Тидын годым английский эсминец-шамыч дене бой тӱҥалын. Кок неприятельский эсминецым торпедироватлыме. Моло германский эсминец-шамыч Английын южный серже дене 9 тӱжем да 3 тӱжем тонн водоизмещениян кок пароходым да кугу огыл кок судным вӱд йымак колтен колтеныт.

28 ноябрь вашеш йӱдым да 28 ноябрь кече мучко Германский авиаций Лондонын военный шотышто важный об'ектлашкыже умбакыжат нелет-шамычым ыштен шоген. Адакат кугу пожар да пеш виян пудешталтмаш-шамыч лиеденыт.

28 ноябрь вашеш йӱдым германский авиаций Плимут олам да тиде оласе портовый сооружений-шамычым атаковатлен, тидын годым виян пудешталтмаш-шамыч лиеденыт. Тыгак Шотландийыште ик кугу олан кӱртньӧ корно сооруженийже да промышленный предприятийже - шамычым успешно бомбардироватлыме.

Теҥгече полевой ден морской артиллерийын мӱндыркӧ лӱен кертше батарейышт Дувр районышто неприятельский судно-шамычым да моло об'ект-шамычым лӱйкаленыт.

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 29 ноябрь. (ТАСС). Официально тыге увертаралтеш: теҥгече йӱдым германский самолет - шамыч Мерсей эҥер аҥ районым да Северо-Западысе Английысе олам пеш чот бомбардироватлевыт. Мерсей эҥер районышто кугу пожар-шамыч лиеденыт. Шуко пӧрт шаланен да локтылалтын. Тыгак Английын южный ужашысе шуко пунктлаште бомба - шамычым кудалтыме ыле. Бомбардироватлыме дене материальный эҥгек да колымаш ден сусыргымаш шуко лийын огыл.

Кастен Кент графство ӱмбаке да Темза эҥер аҥ ӱмбаке шуко гана германский самолет - истребитель да бомбардировщик-шамыч толын лектеденыт. Самолет-шамыч икмыняр бомбым кудалтеныт. Кент графствысе ик олаште ятыр здавий локтылалтын. Колышо ден сусыргышо лийын огыл. Кече мучко 5 неприятельский истребительым волтен шумо. Английский авиаций 6 самолетым йомдарен.

Рейтер агентство увертара: английский самолет шамычын кугу соединенийышт Дюссельдорф ден Маннгеймым бомбардироватленыт. Бомбардироватлымашын тӱҥ об'ектше газовый завод, коммунальный да военный предприятий-шамыч лийыныт. Тиддеч посна, Германийын ик балтийский портыштыжо улшо нефтехранилище шамычым, тыгак Антверпен, Булонь да Гавр порт-шамычым бомбардироватлыме.

Итальянский увертарымаш-шамыч

Рим, 29 ноябрь. (ТАСС). Стефани агентство увертара: Сардиния дене теҥызыште кредалмаш годым ик английский крейсерын бортыштыжо кок итальянский снаряд пудештын. Крейсер гыч лӱйкалымаш гыч пален налме: кок башня лӱйкалымыштым чарненыт ыле. Крейсер пеш эркын кяш тӱҥалын да тудын кормаже почти вӱд йымак каен.

Неприятельский самолет-шамыч эскадра „Викторио Ването" итальянский линкор ӱмбак 7 торпедым кудалтен, но линкор маневрироватлымыже дене поражений логалын огыл. Итальянский корабль-шамычын зенитный артиллерийже дене противникын кок самолетшым волтен шумо.

„Викторио Ването" линкор виян лӱйкалаш тӱҥалмыже дене противникын корабльжым поктен колтен, тидын годым тудын лӱйкалымыже дене 10 тӱжем тонн водоизмещениян „Бирмингам" типан вес английский крейсерым локтылмо.

Икмыняр жап гыч английский самолет-шамыч угыч атакым ышташ тӧченыт, но нунылан адак мӧҥгеш савырнен каяшышт логалын.

ФИНЛЯНДИЙЫН ПРЕЗИДЕНТШЕ КАЛЛИОН ОТСТАВКЫШ ЛЕКМЫЖЕ

Хельсинки, 28 ноябрь. (ТАСС). Финляндский телеграфный агентство увертара: „Шуко тылзе дене черле кийше республикын президентше Каллио отставкыш лектын. Правительство Каллион отставкыжым приниматлен.

Сеймлан ончыч пуалтшаш законопроект почеш, исключительный обстоятельствылан лийын, 1937 ийыште президентыш сайлыме шотышто выборщик-шамычын мандатышт шуйымо лиеш, да выборщик-шамыч у президентым сайлашлан погыват. У президент Каллион полномочий срокшо пытымешке пашам ыштен шогаш тӱҥалеш.

ФИЗКУЛЬТУРА ДЕН СПОРТ

Ечым йӧраташ, ече дене коштын мошташ

Гражданский войнa жапыште, кодшо ий финский белогвардейщина ваштареш кучедалмаште красноармейский лыжный отряд шамыч командованийын боевой заданийже - шамычым шуктымаште пеш кугу да посна участкылаште решатлыше успехым иметленыт. Лыжный спортын значенийже путырак кугу. Садланак мемнан партий ден Советский государство лыжный спортым Йошкар Армийын боеще, командирже да политпашаенже-шамыч коклаште велэ огыл, тугак мемнан элын чыла молодежшо коклаште кӱлеш кӱкшытыш шындаш требоватлат.

Партий ден правительствын тиде требованийыштым практически шуктымаште комсомольский организаций ден чыла комсомолец-шамыч ик эн активный организатор лийшаш улыт. Комсомолец-шамыч, чыла несоюзный молодежь ече дене кечывал да йӱд условийыште кеч могай корно денат коштын мошташ тунемшаш улыт.

Комсомолец - шамыч да несоюзный молодежь, ечым йӧратыза, ече дене кажне кечын коштса, коллективный походым организоватлыза.

Оборонный значкист-шамыч

Оршанка. Тений „1 май" колхозышто ПВХО значкистым 34 еҥым, „Будь готов к ПВХО" значкистым 13 еҥым ямдылыме. Колхоз пелене осоавиахимовский организацийын командыже октябрьыште эртыше районный химический соревнованийыште первый верыш лекте. „Упшо марий" колхозышто ПВХО значоклан нормым 8 еҥ сдатлен да кызыт 19 еҥ сдатлаш ямдылалтеш. Осоавиахимовский организацийын председательже комсомолец В. Ятманов йолташ оборонный значкист-шамычым ямдылыме пашашке поснак кугу вниманийым ойыра, практически полша.

Великопольский средний школышто ПВХО значоклан нормым сдатлаш 50 еҥ ямдылалтыт.

З. Волкова,
ВЛКСМ Оршанский райком секретарь.

Физкультура пашам огыт акле

Пытартыш жапыште Пединститутышто физкультурный паша чылт шулен. Вашке теле спортивный сезон тӱҥалеш. А Пединститутысо лыжник ден конькобежец-шамычлан коллективный тренировкым организоватлыме огыл. Гимнаст-шамыч ятыр улыт гынат, физкультура дене преподаватель Н. П. Софронов йолташ ӱдрамаш гимнастический группышто велэ ик занятийым эртарен, а пӧрьеҥ-шамыч ӧрдыжеш кодыныт. Институтысо физкультурный коллектив ден „Учитель" общество теле сезонлан ямде огытыл. Сай ече уке, „Учитель" общество физкультурник-шамычлан шкаланышт спортивный ӱзгарым налаш йоным ыштен огыл. Институтышто физкультурный зал лӱмжылан велэ: тушто оборудований пеш шагал, шукыжо пудыргылын. Спортзаллан ӱзгар налаш ойырымо оксам дирекций вес пашалан кучылтын, а профсоюзный организацийлан ойырымо оксам профком член-шамыч (Прозоров, Журавлев) шке кӱлешыштлан кучылтыныт.

Ни дирекций могырым, ни первичный комсомольский организаций могырым военно-физкультурный паша дене конкретный вуйлатымаш уке. Комсомольский комитет член-шамыч кокла гыч иктат кружковый пашаште ок участвоват.

Марпединститутышто физкультурный пашам виянгдашлан дирекций ден комсомольский организаций велым конкретный вуйлатымаш кӱлеш. Тиде пашашке студент-шамыч кокла гыч чыла физкультурник-шамычым мобилизоватлен веле институтысо физкультурный коллектив ончык лектын кертеш.

Путилова, Рогожникова, Абакумова, Бусыгина, Ершова.

Марпединститутысо физкультурник-шамыч теле сезоным тыге вашлийыт...

Военно-физкультурый соревнованийлан ямдылалтмаш

Еласал (телефон дене). Районысо школьник-шамычын военно-физкультурный соревнованийым эртараш ВЛКСМ райком оргкомитетым организоватлыш. Оргкомитет 30 ноябрьыште военно-физкультурный руководитель-шамыч дене совещанийым эртарыш, тиде совещанийыште школьник-шамычын военно-физкультурный соревнованийым эртарыме нерген положенийым обсуждатлыме.

Н. Макаров,
ВЛКСМ райком секретарь.

Комсомолыш пурат

Ронга. Шогальский средний школа пелене комсомольский организаций шукерте огыл шке радамышкыже 4 еҥым угыч пуртыш. Нунын кокла гыч 8-ше классын отличникше, учком член П. Куклин ден 9-ше классын ударникше, классный организатор Г. Мамаев общественный пашаште эн активный улыт.

Д. Куклин.

Отв. редактор— И. М. САЙТИЕВ.

Э1516 АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола Пограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата.

1—15